

Kirjastoverkkopalvelut

TUOKSET

KOHOKOHDAT

AVAINLUVUT

Johtajan katsaus vuoteen 2019

Yhteistyöllä tuloksia

Kansalliskirjaston palvelut kirjastoille, arkistoille, museoille ja useille julkishallinnon organisaatioille rakentuvat yhteistyölle. Aktiivinen vuorovaikutus arjen toimintoihin liittyvissä kysymyksissä, palveluiden kehittämisessä ja uusien linjausten miettimisessä on olennaisen tärkeää. Toistemme ymmärtäminen mahdollistaa merkityksellisten palveluiden kehittämisen.

Vuoden keskeisiä yhteistyön teemoja olivat avoin julkaiseminen, Finna-palvelun kehittäminen, tietojärjestelmämuutokset korkeakoulukirjastoissa ja tekoälyyn ja kuvailun automatisointiin liittyvien ratkaisujen kehittäminen.

Kiitos kaikille hyvästä yhteistyöstä!

KRISTIINA HORMIA-POUTANEN
Kirjastoverkkopalveluiden johtaja

Palvelutarjonta organisaatioasiakkaille

TIEDON SAANNIN, KÄYTETTÄVYYDEN JA UDELLEENKÄYTÖN EDISTÄMINEN

- FinELib-konsortion tulevaisuutta visioitiin FinELibin ohjausryhmän, projektiryhmän ja konsortion voimin.
 - Tulevaisuusvisio on ”Avoimuus ja yhteistyö suomalaisen tutkimuksen ja oppimisen menestystekijänä”.
- FinELib neuvotteli vuonna 2019 lehtikustantajien kanssa avoimesta julkaisemisesta ja tiedelehtien lukuoikeudesta. Sopimukseen päästiin kuuden kustantajan kanssa.
 - Sopimuksilla lisätään vuonna 2020 avointen artikkelien määrää 1550 artikkelilla.

FinELib avainluvut

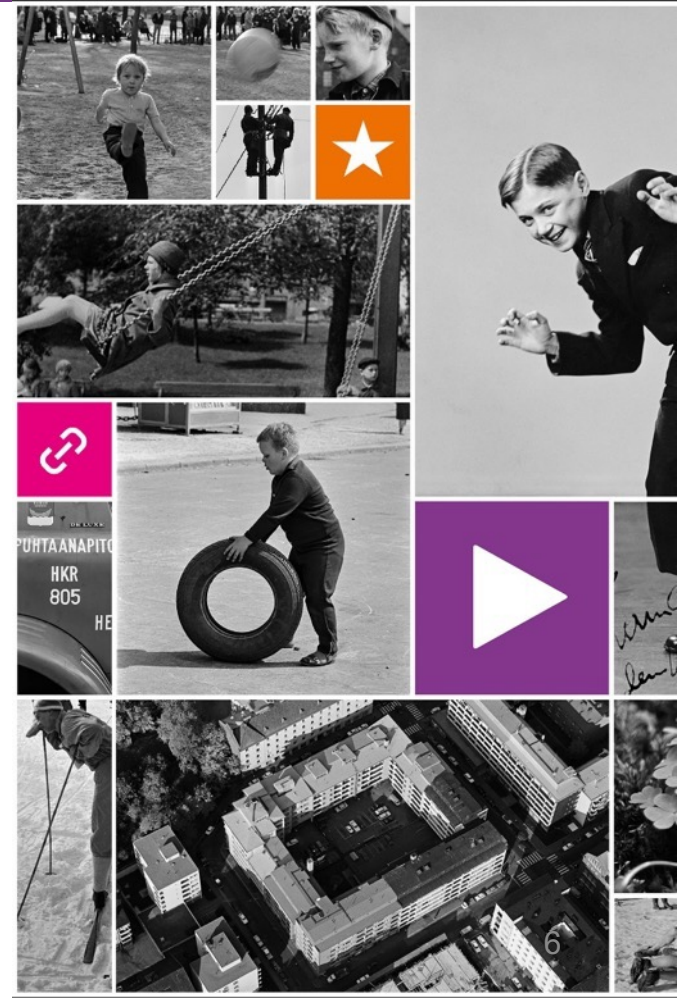
Avoimet
artikkelit
2019:
1754 artikkelia
8 sopimusta

Avoimet
artikkelit
2020 (arvio):
3000 artikkelia
12 sopimusta

Osuus verkko-
aineistojen
hankinnasta
2018 (€):
Yliopistot 67 %
Yhteiskirjastot 74 %
Ammattikorkea-
koulut 44 %

- Finna-käyttöliittymien käytettävyyttä ja saavutettavuutta parannettiin.
- Korkeakoulujen sähköiset aineistot:
 - Käyttäjäpalautteen analysointi ja käytettävyystudkimus yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.
 - Uusi vaihtoehtoinen tapa esittää artikkelihaun hakutuloksia korkeakoulujen käyttöliittymissä.
- Alma-kirjastojärjestelmä integroitiin Finnaan.
- Hallintaliittymää kehitettiin.

- Finnan asiakasorganisaatioiden palvelua parannettiin:
 - Kokeiltiin uudenlaisia asiakastapaamisia.
 - Tehtiin asiakasorganisaatioiden kanssa enemmän yhteistyötä Finna-käyttöliittymän käytettävyyden parantamiseksi.
- Mahdollistettiin tapahtumakalenterien esittäminen organisaatioiden käyttöliittymissä, jota Vaski-kirjastot pilotoivat.
- Finna näkyi mediassa 100 uutisessa ja sosiaalisen median kautta tavoitettiin yli miljoona ihmistä.
- **Europeana Common Culture -hanke (2019-2020)**
 - Parannettiin aineistojen ja metatiedon laatua sekä linkitetyn datan hyödyntämismahdollisuuksia Europeana Common Culture -hankkeessa.

Finna-palvelut – uudet käyttötavat ja palvelun uudistaminen

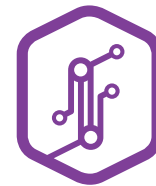

FINNA

- Arkistojen rajattujen aineistojen palvelun ja Avointen oppimateriaalien palvelun integrointia edistettiin.
- Julkaistiin **Finna Luokkahuone** - palveluosio.
- Finna.fi:lle perustettiin Youtube-tili, jolla julkaistiin ohjevideoita käyttäjille.
- Aineistojen poimimista omiin suosikkeihin ja kerättyjen suosikkilistojen käyttöön liittyviä ominaisuuksia parannettiin.
- Löydettävyyttä parannettiin hyödyntämällä auktoriteetteja ja ontologioita.

Finnan avainluvut

FINNA

42,8

miljoonaa käyntiä
Finnassa

398

arkistoa, kirjastoa
ja museota mukana

16,5

miljoonaa
aineistotietoa
Finna.fi:ssä

Digitaalinen kulttuuriperintömme – viestintävastuu

Digime

Digime-
seminaari
keskustakirjasto
Oodissa 6.9.2019

Tapahtuma-
tuotanto
KAM-organisaatioille
käynnistetty

Yhteensä yli
250
seminaari-
osallistujaa

- Melinda yhteistyö laajeni edelleen:
 - Keski-kirjastot käynnistivät kuvailun, ja Helmet-Melinda -integraatio otettiin tuotantokäyttöön.
 - Satakirjastojen ja Koha-Suomen kirjastojen mukaantuloa viimeisteltiin, tuotantoon alkuvuonna 2020.
 - Korkeakoulukirjastojen vaihtaessa kirjastojärjestelmiään toteutettiin integraatiot Voyagerin korvaaviin Alma- ja Koha-järjestelmiin.

Melinda – yleiset kirjastot

Tilanne 2020 tammikuussa

Vihreä: Aurora-kirjastot Melindassa

● PIKI 2015, Anders 2016, Vaski 2017

● Kuopio 2018

● Eepos-kimppa 2018

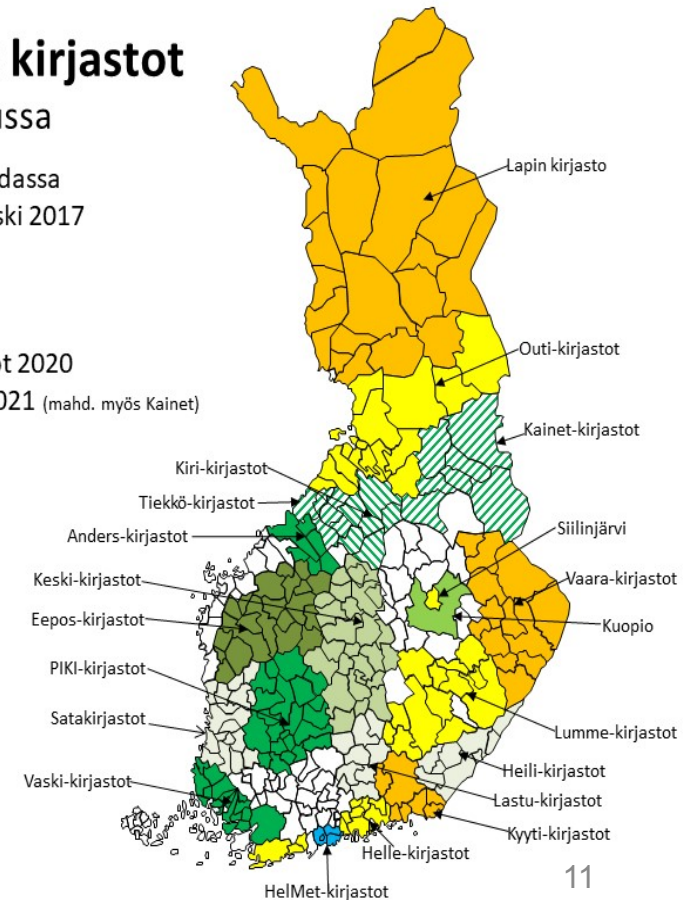
● Keski-kirjastot 2019

● Sata-, Heili- ja Lastu kirjastot 2020

● Kiri- ja Tiekkö-kirjastot 2021 (mahd. myös Kainet)

● Koha-Suomi 2020

● Sierra, Helmet 2019

- Kuvailun ekosysteemiä tukevaa erätuontijärjestelmä kehitettiin vastaanottamaan ulkoisten toimijoiden metatietoa eri formaateista.
- Kansalliskirjaston ISBN-, ISSN- ja ISMN-tunnisteiden jakelujärjestelmää ja ennakkometatietojen vastaanottoa kehitettiin.
- eMelinda-kehitysohjelman toimenpiteillä tehostettiin edelleen sähköisten aineistojen kuvailua ja vähennettiin kirjastojen päällekkäistä työtä.
- Aleph-alusta siirrettiin Linux-palvelimelle.

Melindan avainluvut

Yli **15**
miljoonaa
viitetietoa
tietokannassa

Yhteistoiminta yli

40

kirjastotietokannan
kanssa, mukana
136 kirjastoa

8 talonmiehen
tuokiota:
1278
osallistujaa

11 koulutusta
tai työpajaa:
344
osallistujaa

Melinda-
päivä: **209**
osallistujaa

- 17 entistä Voyager-kirjastoja on siirtynyt Kohaan. Vuoden 2019 aikana oli 15 käyttöönottoa.
- Kansalliskirjasto tarjosi Koha-järjestelmäpalvelua sekä Koha-systeeminhoitopalvelua maksullisena palvelutoimintana.
- Yhteistyö CSC:n kanssa oli tiivistä.
- Koha, Finna ja Melinda muodostavat yhteentoimivan kokonaisuuden.
- Linnea2-konsortion toiminta lakkasi.

Kirjastojärjestelmäpalvelun avainluvut

16

kirjastoa
Koha-palvelun
asiakkaana

Vuonna 2019

14

käyttöönottoa

Systemin-
hoitopalvelu

6

kirjastolle

■ Viola

- Bibliografisten tietueiden siirto Melindaan käynnistyi toukokuussa, ja kuvailutyö Melindassa aloitettiin kesäkuussa 2019.
- Henkilöauktoriteettitietueiden läpikäynti ja siirto Asteriin valmistui syyskuussa 2019.

■ Fennica

- Massaluovutuksina saatavan e-vapaakappaleaineiston metadataprosessi uudistettiin.
- Jatkossa julkaisijan luovuttamia metatietoja pystytään hyödyntämään entistä tehokkaammin.

Kansallisbibliografiapalvelut 2/2

- Kansallisbibliografia ja -diskografia aloittivat YSO-käsitteiden käytön sisällönkuvailussa.
- Fennican ja Violan omat hakuliittymät poistuivat kirjastojärjestelmän vaihtumisen vuoksi käytöstä.
 - **Kansalliskirjasto.finna.fi** -hakupalvelua alettiin kehittää kansallisbibliografian ja -diskografian ammattilaisasiakkaiden erityistarpeita vastaavaksi.

Kansallisbibliografiakuvailun avainluvut

Kausijulkaisut
(Fennica)

543

tietuetta (37 %
elektronisia)

Monografiat
(Fennica)

26 614

tietuetta (21 %
elektronisia)

Äänitteet (Viola)

3580

emotietuetta ja
14 472
osakohdetta

Nuotit (Viola)

300

emotietuetta ja
2 272
osakohdetta

Auktorisoituja
henkilö- ja
yhteisönimiä

12 213

- Theseuksen uusi klusteroitu tekninen infrastruktuuri otettiin käyttöön.
- Integraatio CSC:n Justus-palvelun kanssa otettiin käyttöön useissa julkaisuarkistoissa.
- Tampereen yliopiston uusi Trepot-julkaisuarkisto avattiin.

Julkaisuarkistopalveluiden avainluvut

Organisaatioita
asiakkaina

46

yli kymmenessä
eri palvelussa

Julkaisuarkistoissa
tietueita yhteensä

559 000

Kokotekstitiedostoja
ladattiin

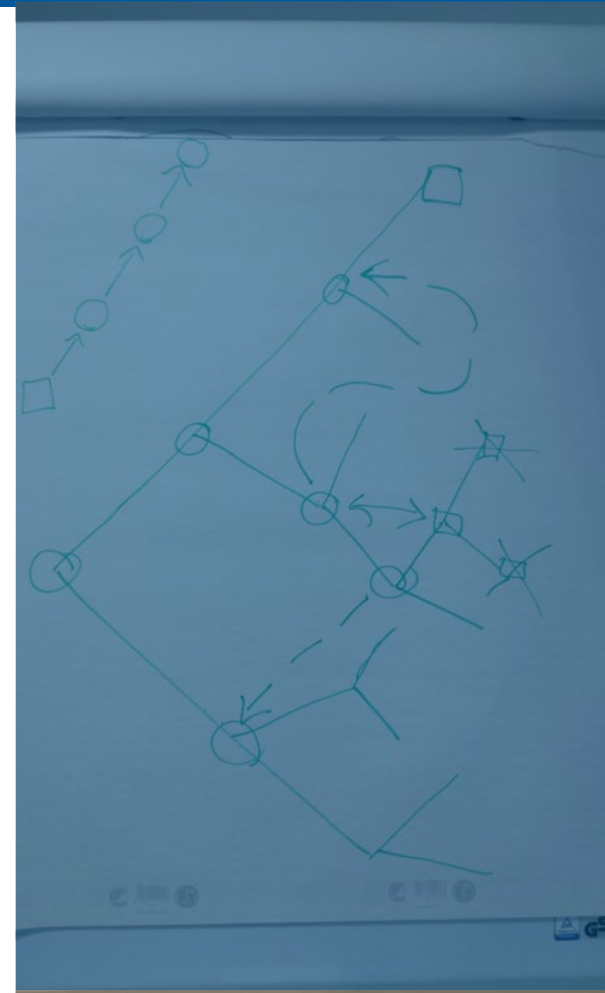
34,7

miljoonaa kertaa

Finto ontologia- ja sanastopalvelu

- Yleinen suomalainen ontologia YSO korvasi YSAn suomalaisen kirjastokentän sisällönkuvailusanastona.
- YSON käytetyimmät käsitteet linkitettiin Wikidataan.
- Finto.fi:n taustaohjelmisto Skosmoksen hakukäyttöliittymän nopeutta ja laatua parannettiin.
 - Skosmoksen käyttäjäkunta laajeni maailmalla, ja nykyisiin käyttäjiin lukeutuvat mm. UNESCO, Euroopan avaruusjärjestö ESA ja YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO.
- Ontologioita ja Finton tarjoamia työkaluja kehitettiin tiiviissä yhteistyössä tekoäly- ja automatisointihankkeiden kanssa.

Finton avainluvut

finto

käynnit
finto.fi:ssä:

1,9 milj

Rajapinta-
kutsut:

32

milj.

Omalla tunnisteella
varustettuja käsitteitä
yli

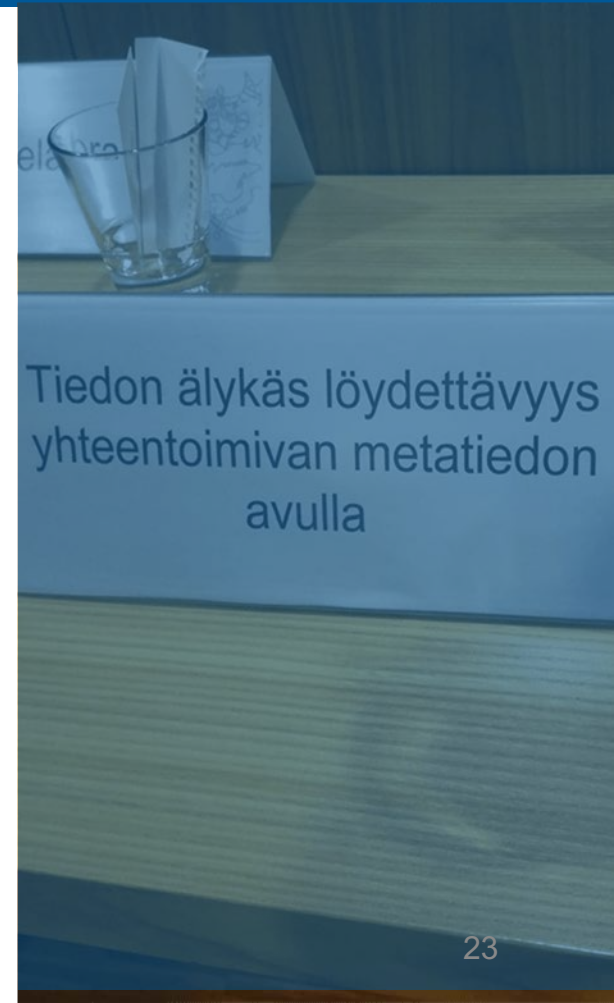
500 000

47

julkaistua
sanastoa ja
ontologiaa

Muut yhteentoimivuuspalvelut 1/2

- Kirjastojen ja koko KAM-sektorin yhteistyötä tiivistettiin ja formalisoitiin liittyen metatiedon yhteentoimivuuteen, kuvailun automatisointiin ja tekoälyyn.
- Automaattisen sisällönkuvailutyökalu Annifia jatkokehitettiin Kansalliskirjastossa. Yhteistyössä CSC:n kanssa High Performance Digitisation-projektissa löydettiin uusia Annifin toimintaa parantavia algoritmeja.
- Yhteentoimivuutta edistettiin peilaamalla kirjastopohjaisia tietomalleja julkaisualan ja tutkimusalan kuvailumalleihin.

- Kansalliskirjaston Kuvailusääntöpalvelu jatkoi kansainvälisten RDA-kuvailusääntöjen uudistamisprojektia. Kansalliskirjasto hankki valtakunnallisen RDA Toolkit -lisenssin kaikille Suomen kirjastoille.
- Kansalliskirjaston Toimijakuvailupalvelu lanseerasi uuden verkostomaisen toimintamallin kuvailuyhteistyölle KAM-sektorilla.
- Kansalliskirjaston toimijatietokannan yhteisöt linkitettiin kansainväliseen ISNI-tietokantaan.
- Kirjastosektorin siirtyä yksikielisistä asiasanastoista monikielisiin ja koneluettaviin ontologioihin toteutui. Yhteisluettelo Melinda konvertoitiin ja paikalliskantojen konversiot aloitettiin.

- Tilaisuuksia yhteensä yli **50** kpl
- Osallistujia yhteensä noin **5100**, joista etänä yli **4000** (n. 78%)
- Ainoastaan etäyhteydellä järjestettyjä webinaareja 15 % kaikista tilaisuuksista
- Vuonna 2019 järjestettiin mm.
 - Missä mennään -webinaareja
 - Melindan Talonmiehen tuokioita
 - RDA- ja FinELib-koulutuksia
 - Finnan sektoritapaamisia ja koulutuksia
 - Digitaalisen kulttuuriperinnön aamukahveja
 - Kuvailun tiedotuspäivät ja Kirjastoverkkopäivät
 - Annif-tutoriaali SWIB19-konferenssissa

TAPAHTUMAT

Kirjastoverkkopäivät 2019 - pala palalta paremmaksi

2 päivää
kiinnostavaa
ohjelmaa
kirjastoalan
ajankohtaisista
aiheista

Yli
500
osallistujaa

Tavataan
taas
syksyllä
2021

Ota meihin yhteyttä:

Kansalliskirjasto

Yliopistonkatu 1

PL 15,

00014 Helsingin yliopisto

www.kansalliskirjasto.fi

kk-viestinta@helsinki.fi